

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

Практикум із тренінгової роботи
(назва дисципліни)

підготовки бакалавра

(назва освітнього рівня)

спеціальності 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми ***Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота***

Луцьк – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Практикум із тренінгової роботи» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота.

Розробник: *Петрович Валерій Степанович*, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Кузава Ірина Борисівна, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи *протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.*

Завідувач кафедри

(доц. Чернета С.Ю.)

© Петрович В.С., 2022 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота. ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>4</u>
		Семестр <u>7-ий</u>
		Лекції - год.
		Практичні (семінарські) <u>44</u> год. Лабораторні_____год. Індивідуальні_____год.
		Самостійна робота <u>68</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

Прізвище, ім'я та по батькові – Петрович Валерій Степанович

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон – 050 605 65 47,

Електронна пошта: petrovichv@ukr.net Petrovich.Valeriy@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Сучасна практика соціальної роботи передбачає використання різноманітних технологічних за своїм змістом і процесом форм організації діяльності. Тому головним питанням, яке стоїть перед практиками соціальної сфери зараз, є опанування вміннями і навичками саморозвитку особистості, підвищення рівня соціальної компетентності, що значною мірою вирішується шляхом впровадження інтерактивних технологій, організації процесу передачі соціально значимої інформації. Особливість інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес здійснюється за умови постійної, активної взаємодії усіх її членів. Поряд із профілактичною, консультаційною, організаційно-менеджерською діяльністю тренінгова діяльність належить до основних сфер умінь соціального працівника. Навчальна дисципліна «Практикум із тренінгової роботи» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота і вивчається у сьомому семестрі, формою контролю є залік. На її вивчення відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі: 44 год. практичних, 8 год. консультації та 68 год. самостійної роботи.

2. **Пререквізити:** «Теорія та технології соціальної роботи», «Теорія і методи профілактики девіантної поведінки», «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти», «Організація дозвілля в закладах освіти та рекреації»

Постреквізити: «Система соціальних служб», «Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах», «Соціальне проектування»

3. **Метою навчальної дисципліни** «Практикум із тренінгової роботи» є формування

в майбутніх соціальних працівників/фахівців із соціальної роботи теоретичних знань та вироблення практичних навичок із організації та проведення соціально-просвітницького та інших видів тренінгів як ефективних інструментів професійної діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Практикум із тренінгової роботи» є:

- окреслити потенціал тренінгу (в першу чергу соціально-просвітницького) в соціальній роботі та познайомити з методикою його проведення;
- ознайомити з групами методів, що використовуються у соціально-просвітницьких тренінгах та відпрацювати навички їх застосування;
- сформувати базові вміння і навички розроблення програми соціально-просвітницького тренінгу/тренінгових занять;
- визначити алгоритм підготовки та організаційного супроводу соціально-просвітницького тренінгу/тренінгових занять;
- сформувати вміння самостійного ведення тренінгових занять та професійного зворотного зв'язку (супервізії) від експертів та колег.

4. Результати навчання (компетентності)

Навчальна дисципліна спрямована на формування *інтегральної* (Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.) та *загальних компетентностей*: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності: ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів. ФК 7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці. ФК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах. ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей. ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм. ФК 14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу. ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. ФК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи. ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах. ФК 21. Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку й інвалідністю

у соціальному середовищі. ФК 22. Здатність вибору і реалізації технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, з різними категоріями суб'єктів соціальної роботи в закладах освіти, позанавчальних закладах та закладах соціального спрямування.

ФК 23. Здатність організовувати та проводити соціально-педагогічний тренінг з різними категоріями клієнтів. ФК 24. Здатність організовувати і координувати волонтерську діяльність. ФК 25. Здатність здійснювати соціально-педагогічну підтримку сімей та дітей з урахуванням ключової ознаки вразливості, організовувати та проводити заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Програмні результати навчання: ПРЗ1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. ПРЗ2. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід. ПРУ8. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин. ПРУ 9. Забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі. ПРК2. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів. ПРК3. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів. ПРАіВ1. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях. ПРАіВ 6. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРАіВ 7. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання. ПРАіВ9. Здійснювати вибір і реалізацію технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями суб'єктів соціальної роботи в закладах освіти. ПРАіВ. 10. Здійснювати волонтерську діяльність.

5. Структура навчальної дисципліни «Практикум із тренінгової роботи»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та організаційно-методичні аспекти тренінгової роботи в соціальній сфері						
Тема 1.1. Потенціал тренінгових методик в соціальній роботі з різними категоріями отримувачів соціальних послуг	6	-	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.2. Види та класифікація тренінгів, які використовують соціальні працівники/ФСР	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.3. Класифікація компонентів структури тренінгу на основі схеми педагогічної	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2

взаємодії. Шухляда інструментів тренінгу						
Тема 1.4. Професійні й особистісні якості тренера соціально-просвітницького тренінгу.	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.5. Вимоги до тренера соціально-просвітницьких тренінгових програм. Типові помилки тренера.	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.6. Специфіка конструювання і підготовки програми просвітницького тренінгу. Структура програми соціально-просвітницького тренінгу	6	-	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.7. Здійснення підбору учасників тренінгових зустрічей та їх мотивування до співпраці. Формування та розвиток тренінгової групи.	6	-	2	4		ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.8. Визначення мети та завдань соціально-просвітницького тренінгу. Змістове наповнення програми тренінгу та підбір методів	6	-	4	1	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.9. Рамкові умови та перелік необхідних ресурсів для проведення тренінгу	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 1.10. Вимоги до побудови презентацій та матеріалів для учасників тренінгових зустрічей.	6	-	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	60	-	22	34	4	20
Тести/ контрольна робота 1						30

Змістовний модуль 2. Сутність тренінгових методів. Моделювання програми тренінгів						
Тема 2.1. Потенціал пасивних методів навчання у тренінговій діяльності.	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.2. Особливості застосування пасивних методів: лекція, інформаційне повідомлення	6	2	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.3. Потенціал активних методів навчання	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.4. Особливості застосування активних методів: мозковий штурм, дискусія	6	-	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.5. Потенціал інтерактивних методів навчання	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.6. Кейс-стаді в соціально-просвітницькому тренінгу	6	-	2	3	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.7. Інтерактивна гра в соціально-просвітницькому тренінгу	6	-	4	1	1	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.8. Відеоперегляд: від пасивності учасників до активності та інтерактивності	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.9. Мистецтво моделювання програми тренінгу. Розроблення програми тренінгу/циклу тренінгових занять	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2
Тема 2.10. Ігрове навчання: переосмислення ролі настільних ігор у програмі тренінгу. Розроблення програми тренінгових занять з використанням просвітницько-профілактичних настільних ігор	6	-	2	4	-	ДС, РМГ, РЗ/К/2

Разом за змістовим модулем 2	60	-	22	34	4		20
Тести, контрольна робота 2							30
Види підсумкових робіт							Бал
Контрольна робота							60/тести
ІНДЗ (за наявності)							-
Всього годин/балів	120	20	20	72	8		100

Примітки: ¹ / Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо. ³У випадку набору студентів менше 15 (малокомплектна група) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі. Темі не розглянуті аудиторно опрацьовуються студентами самостійно.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Важливе значення при вивченні спецкурсу «Практикум із тренінгової роботи» має організація **самостійної роботи студентів**. Самостійна робота з тренінгової діяльності здійснюється за такими напрямками: аналіз тематики та змісту існуючих тренінгових програм; відвідування та безпосередня участь в тренінгових зустрічах, які проводять кращі тренери міста та регіону з метою детального знайомства з професійною кухнею тренера; виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань; напрацювання скарбнички тренінгових вправ на активізацію групи; підготовка до підсумкових модульних робіт; підготовка до заліку.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та організаційно-методичні аспекти тренінгової роботи в соціальній сфері

Тема 1.1. Потенціал тренінгових методик в соціальній роботі з різними категоріями отримувачів соціальних послуг

Питання та завдання для самоконтролю та самостійного опрацювання

Проаналізуйте та визначіть відмінності тренінгу від традиційних форм навчання

Охарактеризуйте можливості використання тренінгу в роботі соціального педагога ЗЗСО.

Розкрийте потенціал соціально-просвітницького тренінгу в подоланні особистісних проблем, досягненні навчальних цілей, профілактиці та вирішенні соціальних проблем. Покажіть відмінність тренінгу від традиційних форм навчання

Тема 1.2. Види та класифікація тренінгів, які використовують соціальні працівники/ ФСР

Проаналізуйте форми використання тренінгу в роботі спеціалістів центрів надання соціальних послуг. Наведіть приклади застосування тренінгових форм у реалізації конкретних соціальних проєктів.

Тема 1.3. Класифікація компонентів структури тренінгу на основі схеми педагогічної взаємодії. Шухляда інструментів тренінгу

Опрацюйте теоретичний матеріал «Класифікація компонентів соціально-просвітницького тренінгу на основі схеми педагогічної взаємодії».

Розгляньте компоненти тренінгового процесу (схема педагогічної взаємодії за В.-Д. Вебером): учасники, мета, зміст, методи, межові умови, тренер. Сформууйте уявлення про чотирьохетапну циклічну модель навчання Д. Колба і Р. Фрая з прикладами з особистого досвіду, як корисний інструмент розуміння того, як навчаються дорослі люди.

Тема 1.4. Професійні й особистісні якості тренера соціально-просвітницького тренінгу.

Окресліть основні вимоги до тренера соціально-просвітницького тренінгу.

У чому полягає специфіка спільного проведення тренінгу (ко-тренерство).

Тема 1.5. Вимоги до тренера соціально-просвітницьких тренінгових програм. Типові помилки тренера.

Розгляньте ролі та функції, професійні та особистісні якості тренера соціально-просвітницького тренінгу, основні вимоги до нього.

Тема 1.6. Специфіка конструювання і підготовки програми соціально-просвітницького тренінгу. Структура програми соціально-просвітницького тренінгу

1. Оберіть для подальшого аналізу мінімум п'ять програм соціально-просвітницьких тренінгів, орієнтованих на різні категорії отримувачів соціальних послуг.

2. Ознайомтесь із тематикою та змістом мінімум п'яти програм соціально-просвітницьких тренінгів та проаналізуйте їх за такою схемою:

- 1) Назва
- 2) Розробник (и) (організація, проект, авторський колектив)
- 3) Цільова група (учасники)
- 4) Мета
- 5) Завдання
- 6) Тривалість
- 7) Формат (сесія, тренінгове заняття)
- 8) Ресурси
- 9) За допомогою яких вправ досягались мета і завдання тренінгу
- 10) Які вправи найбільше сподобались і чому

Тема 1.7. Здійснення підбору учасників тренінгових зустрічей та їх мотивування до співпраці. Формування та розвиток тренінгової групи.

Опрацюйте теоретичний матеріал «Процес формування та розвитку тренінгової групи», дайте його розгорнуту письмову характеристику

Тема 1.8. Визначення мети та завдань соціально-просвітницького тренінгу. Змістове наповнення програми тренінгу та підбір методів

Складіть бланк ігрових вправ на знайомство, на розслаблення, на згуртування групи, вправи для сприяння міжособистісному спілкуванню, для стимулювання взаємодії та формування команди, для активізації учасників, вправи для завершення тренінгу та вправи руханки.

Опрацюйте першоджерела:

1) Посібник для тренерів неформальної освіти / Н. Трамбовецька [та ін.] ; ред.: Ю. Кнюпа, О. Ребрик ; упоряд. Н. Трамбовецька. - Київ : Інша освіта, 2015. - 71 с. - Режим доступу: https://www.sii.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Trainers_Handbook.pdf

2) Посібник для фахівців з навчання дорослих : посібник / ред. Т. Урдзе ; пер. С. Коломієць. - Київ : ТОВ «Золоті Ворота». - 84 с. - Режим доступу: https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/Adult_Education_for_professionals.pdf

На основі опрацьованого матеріалу та додаткових джерел (за вибором студента) створіть рекомендації тренеру-початківцю «Професійна кухня тренера», в яких інформація була б представлена відповідно до хронології навчального процесу - від етапу планування до оцінки впливу навчання.

Тема 1.9. Рамкові умови та перелік необхідних ресурсів для проведення тренінгу

Ознайомтесь із запропонованим переліком ресурсів до тренінгового модуля «Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини». Зверніть увагу на те, у який спосіб автори тренінгового модуля його склали: загальні (необхідні для забезпечення тренінгу) і специфічні (наобхідні для проведення конкретних вправ, зазначені у відповідному блоці кожної вправи в тренінговому модулі).

За зразком та логікою цього модуля створіть подібний перелік ресурсів для тренінгу з підготовки волонтерів до організації вуличного дозвілля дітей,

Розробіть вхідні та вихідну анкету з метою оцінювання ефективності проведення соціально-педагогічного тренінгу.

Заповніть таблицю «Особливості, переваги та обмеження тренінгів різної тривалості».

Тема 1.10. Вимоги до побудови презентацій та матеріалів для учасників тренінгових зустрічей

Ознайомтесь із вимогами до побудови презентацій та матеріалів для учасників соціально-просвітницького тренінгу. Врахувавши рекомендації, розробіть презентацію до будь-якого тренінгового модуля, проаналізованого Вами в ході виконання завдання самостійної роботи «Аналіз тематики та змісту тренінгових програм». Обов'язково зробіть посилання на використаний для презентації тренінгових модуль.

Змістовний модуль 2. Сутність тренінгових методів. Моделювання програми тренінгів

Тема 2.1. Потенціал пасивних методів навчання у тренінговій діяльності

Наведіть відомі вам класифікація тренінгових методів.

Розкрийте потенціал та особливості застосування пасивних методів: лекція, інформаційне повідомлення.

Тема 2.2. Особливості застосування пасивних методів: лекція, інформаційне повідомлення

Складіть порівняльну таблицю форм навчання, що використовуються у тренінгу: позитивні аспекти даної форми роботи; негативні аспекти даної форми роботи; умови, використання, що дозволяють досягти найбільшої ефективності роботи.

Тема 2.3. Потенціал активних методів навчання

Розкрийте потенціал та особливості застосування активних методів: мозковий штурм, дискусія, групова робота з текстом.

Складіть порівняльну таблицю форм навчання, що використовуються у тренінгу: позитивні аспекти даної форми роботи; негативні аспекти даної форми роботи; умови, використання, що дозволяють досягти найбільшої ефективності роботи.

Тема 2.4. Особливості застосування активних методів: мозковий штурм, дискусія

Створіть добірку вправ на активізацію групи (мінімум 10 вправ), які можна застосовувати в процесі соціально-просвітницького тренінгу. Кожну вправу слід описати за такими пунктами:

- 1) Назва
- 2) Мета
- 3) Ресурси
- 4) Хід проведення

Тема 2.5. Потенціал інтерактивних методів навчання

Охарактеризуйте потенціал та особливості застосування інтерактивних методів: кейс-стаді (текстові, мальовані, відео, фото); інтерактивна гра; форум-театр. Проаналізуйте, у чому полягає проблема вибору інтерактивного методу при підготовці тренінгу.

Тема 2.6. Кейс-стаді в соціально-просвітницькому тренінгу

Ознайомтесь із тематичним планом Програми з профілактики ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки серед неповнолітніх (https://drive.google.com/file/d/1gnxyjf0dazo6hg9tf_kaedluxumc_lgp/view?usp=s_haring). Запропонуйте мінімум три додаткові модулі до Програми, враховуючи специфіку цільової групи. Визначте мету запропонованих Вами модулів, основні поняття до них, відповідні тематичні блоки та їх зміст.

Тема 2.7. Інтерактивна гра в соціально-просвітницькому тренінгу

Охарактеризуйте основні відмінності рольової та ділової гри як основних технік тренінгового заняття.

Тема 2.8. Відеоперегляд: від пасивності учасників до активності та інтерактивності

Опрацюйте підрозділ 2.3 «Особливості використання відеоматеріалів у профілактичних програмах» (67-75) методичного посібника «Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки»:

Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки: методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / За ред. Т. В. Журавель; Авт. кол.: Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Нікітіна. - К., 2010. -168 с. - Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.Ua/id/eprint/3484/1/t_zhuravel_t_lyakh_o_nikitma_vimtmuprp_ksp&sr_il.pdf. Особливу увагу зверніть на методичні матеріали «Методичні рекомендації з використання серії мультиплікаційних фільмів «Невигадані історії» (С. 76-153). Під час ознайомлення з ними, перегляньте три мультиплікаційні фільми, а саме:

«Невигадані історії»: історія Тьоми» (<https://www.youtube.com/watch?v=N0ldwvSFaZU>);

«Невигадані історії»: історія Жеки» (<https://www.youtube.com/watch?v=5csK5n1lACA>);

«Невигадані історії»: історія Олі» (<https://www.youtube.com/watch?v=FI8lcPHolks>).

Оберіть одну з тренінгових програм на основі мультиплікаційного фільму і спробуйте втілити її в життя - поуправляйтесь у її впровадженні, спробуйте попрацювати з відеоматеріалом. Після здобутого досвіду, складіть структурно-логічну схему роботи з відеоматеріалом в процесі соціально-просвітницького тренінгу. Проаналізуйте логіку та змістове наповнення тренінгового заняття до одного з мультиплікаційних фільмів. А також поділіться рефлексією щодо здобутого досвіду.

Тема 2.9. Мистецтво моделювання програми тренінгу. Розроблення програми тренінгу/циклу тренінгових занять

Оберіть один із тематичних розділів програми «Сходінки до здоров'я» (див. рекомендовані джерела). Додайте до нього мету і завдання. Доберіть відповідні вправи, які дозволять досягти поставлених мети і завдань. Пам'ятайте про академічну доброчесність і не забувайте робити коректні посилання на джерела із вправами, які ви запозичуєте, або ж якими надихаєтесь для розроблення власних.

Розробіть тренінгові заняття з формування здорового способу життя.

Тема 2.10. Ігрове навчання: переосмислення ролі настільних ігор у програмі тренінгу. Розроблення програми тренінгових занять з використанням просвітницько-профілактичних настільних ігор

Ознайомтесь із інструкцією та методикою проведення настільних просвітницько-профілактичних ігор: «Рожеві окуляри», «Фото-фішка», «Крок за кроком», «Володар кілець», «Пригоди в країні Здоровляндії».

Розробіть методичні поради тренеру-початківця щодо проведення настільних просвітницько-профілактичних ігор в соціально-просвітницькому тренінгу.

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді практичних занять – з використанням інтерактивних методів: бесіда, дискусія, «асоціативний куш», «дерево

цілей», «дерево проблем», розв'язування кейсів, робота в малих групах, практичне відпрацювання тренінгових технік та прийомів.

На практичному занятті студенти презентують конкретну проблему, вчать дискутувати, аргументовано доводити свою точку зору; об'єктивно оцінювати власні знання й уміння, а також, як експерти – знання та вміння своїх колег-одногрупників.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом/методичними розробками на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Поточний контроль – мультимедійне представлення завдання по темі, передбаченій силабусом, та контрольні роботи. Максимальну кількість балів для денної форми навчання по всіх темах (2 бали) можна отримати за умови мультимедійного представлення завдання та виконання завдання самостійної роботи. Написання КР (їх 2, після вивчення кожного з двох змістових модулів), кожна з КР оцінюється по **30 балами**. За умови малокомплектної групи кількість аудиторних годин зменшується вдвічі, а максимальна кількість балів під час поточного оцінювання відповідно до тем збільшується вдвічі. Поточний контроль – максимум **100 балів**;

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з деканатом).

У випадку, якщо студент не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо студент протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Отримані сертифікати підвищення кваліфікації, участь у вебінарах, тренінгах та ін., тема яких відповідає навчальній дисципліні зараховуються як: **6-15 год.** як виступ на 2 практичних; 15-30 год. як КР відповідно до теми. Зарахування результатів формального, неформального та інформального навчання здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Академічна доброчесність: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

Залік проводиться у вигляді тестування на парі (роздруковані варіанти тестових питань) за умов очного навчання, а також у форматі онлайн-тестів на платформі Classroom. Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 50 запитань. Максимальна оцінка за залік – **100 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильності відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Програма заліку затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання заліку проводиться згідно з розкладом. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питань до заліку

1. Поняття, мета і завдання тренінгу.
2. Тренінг як спосіб зміни моделей поведінки людини.
3. Планування тренінгу з різними категоріями клієнтів.
4. Основні компоненти тренінгу.
5. Презентація (міні-лекція), інструктаж і коментарі тренера як компоненти тренінгу.
6. Групова дискусія, вправи, демонстрація як компоненти тренінгу.
7. Тестування, брейнстормінг, ділові ігри як компоненти тренінгу.
8. Рольові ігри, «Case study».
9. Підготовка і захист проєктів як компоненти тренінгу.
10. Стандарти тренерської роботи при проведенні тренінгу.
11. Індивідуальний стиль роботи під час тренінгу.
12. Оцінка ефективності тренінгу.
13. Оцінка ефективності тренінгу за допомогою опитування учасників.
14. Оцінка ефективності тренінгу на основі спостереження за зміною поведінки учасників.
15. Оцінка ефективності тренінгу на основі одержання експертних оцінок від замовників.
16. Види тренінгових груп: основна характеристика.
17. Організація відеозйомки і відеоперегляду.
18. Музичний супровід у тренінгу.
19. Групові правила роботи і групові ритуали.
20. Важкі ситуації в роботі з групою і окремими учасниками.
21. Театралізоване завершення тренінгу та особливості його проведення.
22. Уточнення задач і складання плану тренінгу.
23. Планування часу (складання розкладу).
24. Резерв часу і резерв вправ.
25. Планування технічного оснащення аудиторії і використання наочних засобів навчання.
26. Розподіл функцій і планування взаємодії між тренерами
27. Планування дій тренерів під час перерв.
28. Підготовка роздаткового матеріалу для учасників.
29. Фази тренінгу та їх характеристика.
30. Планування процедури початку і завершення тренінгу
31. Трансактний аналіз у груповій роботі
32. Застосування принципу «Тут і тепер» у тренінгових групах.
33. Поняття про групові норми у тренінгу.
34. Рольові позиції у тренінгових групах.
35. Поняття про групову згуртованість.
36. Групова динаміка під час тренінгових зустрічей.

VI. Шкала оцінювання знань студентів

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Посібники, монографії, наукові статті

Основна література

1. О'Коннелл Ш. Посібник для тренера: Як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив [Електронний ресурс] / Шеннон О'Коннелл, Абдул Салам Медені. Київ: Нац. демократ. ін-т, 2017. 122 с. URL: <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>
2. Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2020. 208 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/721627/1/%d0%97.pdf>
3. Управління різноманіттям : посібник з організації тренінгів / Тищенко Ю., Івасів О., Дубіна С.; за заг. ред. Ю. Тищенко. Київ : ФОП Харченко, 2020. 00 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/14jnqdcxhmb-2a1qpgrpnwarpkq9biamb/view?usp=sharing>
4. Як підготувати та провести ефективний тренінг : практичний poradnik / С. В. Івашньова. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 80 с.

Додаткова література

1. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник. / За заг. ред. П. Шевчука, П. Фенриха. Щецін: Вид-во WSAP, 2005. 70 с. URL: <https://nmc-pto.rv.ua/DOK/IMN 2005.pdf>
2. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : навчальний посібник // Уклад. : О. М. Шевчук. Умань : ПП Жовтий, 2011. 133 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/15vhlcfdvpcyqr2wui1cydl-hwpgk5rj/view?usp=sharing>
3. Посібник для тренера / Г. Адамова [та ін.]. Київ : Компас, 2012. 100 с. URL: [https://www.thecompassforsbc.org/sites/default/files/project examples/ 19 Manual for trainer 0.pdf](https://www.thecompassforsbc.org/sites/default/files/project%20examples/19%20Manual%20for%20trainer%200.pdf)
4. Рівний - рівному: посібник для менторів : посібник / О. Іванік [та ін.] ; уклад. О. Іванік. Київ : ГО «Інша освіта», 2015. 57 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1uoe7xfxhly9oyo774pn7nbmp5lsgzbxs/view?usp=sharing>
5. Сикирин С. #PRO тренінг для тренерів - читати онлайн (рос.) [Електронний ресурс] // бібліотека KindBook.net. 2021. - URL: <https://kindbook.net/chitat/pro-trening-dlya-trenerov-sikirin?page=1>
6. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу : навч.-метод. посіб. / С. В. Страшко, Л. А. Животовська, О. Д. Гречишкіна та ін. ; за ред. С. В. Страшка. К. : Освіта України, 2006. 260 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1lrh90gjyuw7zldyg0xp914d3ug4zdojr/view?usp=sharing>
7. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навч. посіб. / Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. ; Нац. ун-т цивіл. захисту України. Харків :

ХНАДУ, 2015. 315 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1emqyvpmhlxmwpqpi2evncfah520ovdh/view?usp=sharing>

8. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця / Автори упорядники: Петрович В.С., Закусило О.Ю. Луцьк, 2012. 68 с.

8. Додаткові ресурси

- Електронний курс на сайті: <http://elearning.kubg.edu.ua>

- Інтернет-джерела (відео):

1. Будемо майбутнє разом: програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді : навчально-методичний посібник [Л. В. Зуб, Т. Л. Лях, Л. А. Мельник та ін.]; за ред. Т. В. Журавель, М. А. Снітко. К. : ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2016. 298 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16977/>

2. Вибір до змін: програма тренінгових занять для підлітків / [Журавель Т. В., Строева Н. М.] ; за ред. О. В. Касьянкової, О. М. Косьмій. К., [б/в] 2016. 100 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24807/>

3. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки: методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / За ред. Т. В. Журавель; Авт. кол.: Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Нікітіна. К., 2010. 168 с. URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3484/1/t_zhuravel_t_lyakh_o_nikitina_vimtmuprp_ksp&sril.pdf

4. Качуровська В. Комплексна програма підготовки студентів-волонтерів до організації вуличного дозвілля дітей «У двори до дітвори!». *Технології підготовки студентів-волонтерів до організації вуличного дозвілля дітей* : магіст. робота / упоряд. Т. Лях. Київ, 2016. URL : https://drive.google.com/file/d/1jQdUbIPRt4W7VqosNwcgrmAhSsAQVVT_F/view

5. МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW- Україна). «Невигадані історії»: Історія Тьоми, 2019 / МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW-Україна). URL : <https://www.youtube.com/watch?v=N0ldwvSFaZU>

6. МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW- Україна). «Невигадані історії»: Історія Жеки, 2019 / МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW-Україна) URL : <https://www.youtube.com/watch?v=5csK5n1lACA>

7. МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW- Україна). «Невигадані історії»: Історія Олі, 2019 / МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West - AFEW- Україна). URL : <https://www.youtube.com/watch?v=FI8lcPHolks>

8. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник. За ред. Т. Л. Лях ; авт.-кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. К. : ТОВ «ВПК «ОБНОВА», 2014. 3-є видання перероб. та допов. 288 с. URL : <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3486/>

9. Не смійся з мене: просвітницько-профілактична програма тренінгових занять : Навч.-метод. посібник / Лора Паркер Рерден, за заг. ред. Лях Т. Л. К. : УМСА, 2013. 100 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18336/>

10. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція : метод. посіб. для виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми : 7 клас; наук. кер. та ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрович. К. : ТОВ «Основа», 2012. 188 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3652/>

11. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція : метод. посіб. для виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми : 9 клас / Авт. кол. : Бойчук Н. І., Грінчук Н. М., Зимівець Н. В., Лях Т. Л., Молочний В. В., Москвіна Н. А., Петрович В. С., Руда О. В., Румак О. М., Цюман Т. П. ; наук. кер. та ред. І. Д. Зверєвої та Ж. В. Петрович. К. : ТОВ «Основа», 2017. 164 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3654/>

12. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція : Програма виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми; наук. кер. та ред. І. Д. Зверевої та Ж. В. Петрович. К. : ТОВ «Основа», 2012. 88 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3483/>
13. Посібник для тренерів неформальної освіти / Н. Трамбовецька [та ін.] ; ред.: Ю. Кнюпа, О. Ребрик ; упоряд. Н. Трамбовецька. Київ : Інша освіта, 2015. 71 с. URL: <https://www.sii.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Trainers-Handbook.pdf>
14. Посібник для фахівців з навчання дорослих : посібник / ред. Т. Урдзе ; пер. С. Коломієць. Київ: ТОВ «Золоті Ворота». 84 с. URL: https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/Adult_Education_for_professionals.pdf
15. Професія. Кар'єра. Успіх : метод. посіб. авт.-упор. : Т. Л. Лях, Ю. М. Малієнко, Н. Є. Троценко, Т. П. Цюман, А. М. Шелмакова; за ред. Т. П. Цюман. К. Основа-Принт, 2010. 132 с. Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3482/>
16. Профілактика ВІЛ та ризикованої поведінки серед неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом : навч.-метод. посібник. Журавель Т.В., Замула С.Ю., Лях Т.Л. та ін.; за ред. Т.В. Журавель. К. : ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2015. 184 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9439/>
17. Сходинки здоров'я для батьків : просвітницько-профілактична тренінгова програма : навчально-методичний посібник для фахівців соціальної сфери щодо проведення просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинки» з батьками/опікунами підлітків, які перебувають у конфлікті з законом. Т. Г. Веретенко та ін. ; за ред. Т. Л. Лях. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 156 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10305/>
18. Теория и практика создания тренинга. Конструктор тренера / Гули Базарова. М. : Олимп-бизнес, 2020. 302 с.
19. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини : метод. матер. для тренера / О. В. Безпалько, Т. Л. Лях, В. В. Молочний, Т. П. Цюман; під заг. ред. Г. М. Лактіонової. К.: Наук. світ, 2003. 107 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8919/>
20. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика. Пер. с нем. / Фопель К. М.: Генезис, 2005. 267 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1zofockyh9ziszg21muai73cuexsir7an6/view?usp=sharing>
21. Формування життєвих навичок. Методичний посібник до пробаційної програми для неповнолітніх / Т. Журавель [та ін.]. Київ : ФО-П Буря О.Д., 2019. 350 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1nm4UUJ4Nk9n3JOXTvN0-ovsO1s7-Zrt/view>